

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Andre søndag i fastetiden – 8. mars 2020

Prekentekest: Matt. 15,21-28

Lesetekst I: 1.Mos. 32, 24-30

Lesetekst II: Jak. 1, 2-8

Innledning

Denne dagen har fått navnet «Reminiscere»: Å minne Gud på å holde sine løfter. Den bærer også preg av mennesker som kjemper med Gud. Både jøder og kristne har en klagesangtradisjon der disse ordene ofte klinger: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg. Hvorfor er du så langt borte når jeg trenger hjelp og skriker min nød?». Salme 22,2 og Matt 27,46 En tilleggsdimensjon denne dagen er at det er den årlige kvinnedagen.

I kamp med Gud

I GT-teksten tar Jakob opp kampen med Gud. Denne slåsskampen med Gud har vært med på å forme jødernes selvbilde og selvforståelse, både den gang og i dag. Det har vært nok av lidelse og motgang. Det er lov å rope opp til Gud i nød og i sinne: «Så hjelp oss da! Forbarm deg over oss! Vis miskunn! Kyrie eleison!» og Jakob var utholdende, selv når han skjønnte at kampen var tapt: «Jeg slipper deg ikke før du velsigner meg!»

I dagens evangelietekst er det en ny slåsskamp, ikke med nevene denne gangen, men med ord. Jesus har trukket seg unna folkemengden og befinner seg i området ved Tyros og Sidon – en del av dagens Libanon. Også på denne tiden ble det regnet som jødernes fiendeland, og denne kvinnen var en hedning, dvs en ikke-jøde. Kvinnen roper både inntrengende og vedvarende (jfr det greske ordet for å rope), og disiplene synes det er plagsomt og ber Jesus om å få stoppet henne. «Bli ferdig med henne, hun roper etter oss!»

Driver Jesus forskjellsbehandling?

Kvinnen var dypt fortvilet over datterens situasjon og roper i sin nød, men Jesus ser ut til å overhøre henne – «Jeg er ikke sendt til andre enn de bortkomne sauene i Israels hus» svarer Jesus. Hvorfor er Jesus så avvisende? Driver Jesus forskjellsbehandling?

Det kan forstås på flere måter. Det ene er at dette fortsatt er i den gamle pakts tid, og det er de forkomne sauene i Israels ætt som er oppdraget til Jesus. Men det er også et annet moment her. En ting er at kvinnen argumenterer godt for seg, men hun endrer også syn på hvem Jesus er. I starten kaller hun Jesus for Davids sønn. Det kan tyde på at hun ser på Jesus som et stort og mektig menneske. Men hun ender opp med å påkalle Jesus som Herre. Gjennom samtalen synes det å gå opp for henne at Jesus

har noe guddommelig over seg. Kanskje var dette også en viktig del av det som skjer; at kvinnens rop om hjelp forandres til en bønn til den levende Gud. Hun bøyer seg for Jesu ord; gir ham rett i Israels fortrinn. Hun innrømmer at hun ikke har rett til det hun ber om, men ber innstendig om å få del i «smulene». I den gamle pakts tid hadde det hendt før også at smuler fra Guds nådes bord for Israel hadde tilfalt hedninger.

Det er som om kvinnen kjemper den samme kampen som Jakob gjorde: «Jeg slipper deg ikke før du velsigner meg!» Gjennom dette gir Matteus nok et tegn på at evangeliet er åpnet for alle mennesker, frelsen skal også bli hedningene til del. Jesu møte med den kanaaneiske kvinnen gjorde det kanskje enklere for disiplene å senere anerkjenne hedningenes plass som likestilte menighetslemmer i Apostlenes gjerninger. Matteus er også den som beretter at det kom hedninger – de ikke-jødiske vismenn fra Østen – for å hylle Jesus-barnet.

En tro til etterfølgelse

Rett før denne teksten er det en samling av taler om renhet og urenhet (15,1-20) Denne koblingen er neppe tilfeldig. Den kanaaneiske kvinnen ble regnet som uren – hun var ikke-jøde og dessuten omtaler hun sin egen datter som fylt av en ond ånd – det blir en dobbel urenhet. Fortellingen har også klare likheter med beretningen om offiseren i Kapernaum. I begge tilfeller skjer underet som et «fjern-under». Jesus gir hjelp til en hedning med sterk tro, og hedningenes tro blir et eksempel til etterfølgelse. Ikke-jøder kan også bli rene (kosher).

Tyros og Sidon

Dette geografiske området blir nevnt flere ganger i det nye testamentet. For eksempel skriver Lukas at det var folk fra Tyros og Sidon i den store folkemengden som lyttet til bergprekenen (sletteprekenen), og på slutten av Paulus' tredje misjonsreise kom båten han reiste med i land i Tyros og han oppsøkte de kristne der. De kristne her kalles «disiplene» og Paulus blir sammen med dem en ukes tid.

Til ettertanke:

- Står vi også i dag i fare for å hindre mennesker i å møte Mesteren, slik disiplene her bare ønsker å bli kvitt maset fra den kanaaneiske kvinnen?
- Gud lar seg bevege av bønn, selv om vi føler at vi står utenfor. Både Jakob og den kanaaneiske kvinnen hadde et utenforskap, Jakob på flukt fra broren (selvforskyldt) og kvinnen som en uren ikke-jøde. Selv om vi opplever at vi ikke er rene, vil Gud høre våre nødrops.
- Dette er en av flere kvinner som får sin plass i fortellingene om mennesker Jesus møter, og han løfter henne fram som et eksempel på å vise tro. Kvinnene, og i særdeleshet hedningekvinnene, hadde lav status på denne tiden, og det er bemerkelsesverdig at Jesus flere ganger gir dem verdi ved sin måte å møte dem på og omtale dem på.

Jorunn Andestad Langmoen

Ungdomsskolelærer – tidl. assisterende generalsekretær i Den norske Israelmisjon
jorunnandlang@gmail.com